

Yhteistyön maakunta • Samarbetets landskap • Cooperative region

Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026- 2029 osallistumis- ja arviointisuunnitelma

1. Johdanto	2
2. Maakuntastrategia ja maakuntaohjelma	2
3. Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista	2
4. Vaikutusten arviointi.....	3
4.1 Arvioitavat vaikutukset.....	3
4.2 Vaikutusten arvioinnin menetelmät	4
5. Tiedottaminen ja vuorovaikutus	4
5.1.Tiedottaminen	4
5.2. Vuorovaikutustavat	6

1. Johdanto

Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kuvataan maakuntastrategian 2050 ja maakuntaohjelman 2026 - 2029 sekä ohjelmaan sisältyvän älykkään erikoistumisen strategian 2026-2029 valmisteluprosessi. Lisäksi esitetään miten valmisteluprosessiin ja ohjelman sisältöön voi vaikuttaa ja miten ohjelman vaikutuksia arvioidaan. Maakuntaohjelma kuuluu SOVA (suunnitelmien- ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi) - lainsäädännön piiriin, jonka mukaan ohjelman ympäristövaikutukset arvioidaan riittävässä määrin valmistelun kuluessa. Laki edellyttää, että ympäristöarviointia tehdessä on kuultava muita viranomaisia ja yleisöä sekä laadittava ympäristöselostus.

Maakuntaohjelman laadinnassa tavoitteena on avoin ja vuorovaikutteinen prosessi, joka edistää eri tahojen mahdollisuutta saada tietoa ja osallistua suunnitteluun sekä parantaa edellytyksiä sovittaa yhteen eri tavoitteita ja näkökantoja.

2. Maakuntastrategia ja maakuntaohjelma

Maakuntastrategiassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys pitkällä aikavälillä (20-30 vuotta). Strategia sisältää mm. näkemyksen maakunnan tulevaisuudesta (visio), tavoitetilan ja strategiset kehittämiskohteet.

Maakuntaohjelma on alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) mukainen asiakirja, jossa tarkennetaan maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa. Maakuntaohjelma laaditaan neljäksi vuodeksi, ja sen hyväksyy maakuntavaltuusto valtuustokausittain. Maakuntaohjelmassa otetaan huomioon Valtioneuvoston aluekehittämisspätöksen painopisteet. Maakuntaohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategia.

Maakuntaohjelman rakenne määritellään alueiden kehittämisestä annetulla asetuksella Valtioneuvoston asetusalueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (356/2014, 14 §).

3. Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005, ns. SOVA-laki) ohjaa maakuntasuunnitelmien valmistelua. Lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä, parantaa yleisön tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia sekä edistää kestävästä kehitystä.

Lain 35§:n mukaan suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävässä määrin valmistelun kuluessa, jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Lain 8:ssä on myös suunnitelman tai ohjelman ja ympäristöselostuksen valmistelusta sekä sitä tiedottamisesta.

Laissa tarkoitetaan:

- *ympäristövaikutuksella* suunnitelman tai ohjelman välitöntä ja välillistä vaikutusta Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:
  - a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;
  - b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;
  - c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;
  - d) luonnonvarojen hyödyntämiseen;
  - e) a–d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin;
- *ympäristöarvioinnilla* 8–11 §:n mukaista suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutusten arviointia ja siihen sisältyvää ympäristöselostuksen laatimista, kuulemisten järjestämistä, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamista päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamista;
- *ympäristöselostuksella* asiakirjaa tai sen osaa, jossa esitetään tiedot suunnitelmasta tai ohjelmasta ja tarkastelluista vaihtoehdoista sekä arvio niiden ympäristövaikutuksista;
- *suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavalla viranomaisella* suunnitelman tai ohjelman laativaa viranomaista tai sitä, joka muutoin on vastuussa tässä laissa tarkoitetun suunnitelman tai ohjelman valmistelusta;
- *yleisöllä* yksityishenkilöitä, yksityishenkilöiden yhteenliittymiä ja ryhmiä sekä yhteisöjä ja säätiöitä.

SOVA-laki antaa kansalaisille mahdollisuuden vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Jokainen prosessin osallinen on oikeutettu saamaan tietoa ja lausumaan mielipiteensä suunnitelman tavoitteista ja sisällöstä.

4. Vaikutusten arviointi

SOVA-lain 3§:n mukaan suunnitelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että suunnitelman ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävässä määrin valmistelun kuluessa, jos sen toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Maakuntaohjelman vaikutusten arviointi kootaan erilliseen ympäristöselostukseen, josta on mahdollista antaa palautetta ja vaikuttaa valmistelun aikana. Ympäristöselostuksen sisällöstä on säädetty SOVA-asetuksessa (347/2005), Liite 1.

4.1 Arvioitavat vaikutukset

Maakuntaohjelman ympäristöarvioinnissa arvioidaan todennäköisesti merkittävät toissijaiset ja kertyvät vaikutukset, yhteisvaikutukset sekä lyhyen keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät tai tilapäiset sekä myönteiset että kielteiset vaikutukset mm. (SOVA-asetus 347/2005, 4 §).

Vaikutuksia arvioidaan seuraavista näkökulmista:

- sosiaaliset vaikutukset: ihmisten terveys, elinolot, viihtyvyys
- ekologiset vaikutukset: luonnonvarojen hyödyntäminen, maaperä, vesi, ilma, ilmasto, kasvillisuus, eliöt, luonnon monimuotoisuus
- kulttuuriset vaikutukset: yhdyskuntarakenne, rakennettu ympäristö, maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö
- taloudelliset vaikutukset: luonnonvarojen hyödyntäminen, työllisyys, koulutus, taloudellinen kehitys, kilpailukyky, kustannukset
- tasa-arvoaikutukset: alueellinen tasa-arvo

Vaikutusten arviointi tapahtuu maakuntaohjelman laatimisprosessin yhteydessä.

4.2 Vaikutusten arvioinnin menetelmät

Keski-Pohjanmaan liitolla on yleisvastuu maakuntaohjelman ympäristöarvioinnista. Varsinaisesta maakuntaohjelman valmistelusta vastaa suunnittelujohtaja Leena Vilkuna, ja ympäristöselostuksen kokoamisesta vastaa ympäristöasiantuntija Laura Luusua. Käytännön vaikutusten arvioinnista vastaa kunkin teemaryhmän vastuuhenkilö.

Maakuntastrategian ja -ohjelman vaikutusten arviointiin perustetaan maakuntajohtajan päätöksellä maakunnallinen SOVA-työryhmä, jonka tehtävänä on koota asiantuntemusta erilaisten maakuntaa koskevien suunnitelmien ja ohjelmien arviointien ohjaukseen. SOVA-työryhmä osallistuu maakuntaohjelman ympäristöselostuksen laatimiseen tuomalla eri alojen asiantuntemusta arviointityöhön, keskustelemalla arvioinnin toteutuksesta ja tuloksista sekä arvioimalla suunnitelman / ohjelman merkittäviä vaikutuksia.

Voimassa olevan maakuntaohjelman 2022-2025 arviointi valmistuu vuoden 2024 aikana ennen uuden maakuntaohjelman laadinnan aloittamista. Arviointi julkaistaan sivuilla www.keski-pohjanmaa.fi.

5. Tiedottaminen ja vuorovaikutus

5.1. Tiedottaminen

Maakuntaohjelma valmistellaan laajassa yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja alueen kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden vastaavien ahjojen kanssa. Maakuntaohjelman valmistelu on myös osallistava prosessi, ja siihen toivotaan laajaa osallistumista. Jokainen on oikeutettu saamaan tietoa ja lausumaan mielipiteensä maakuntaohjelman tavoitteista ja sisällöstä sekä antamaan asiasta palautetta Keski-Pohjanmaan liiton verkkosivujen (www.keski-pohjanmaa.fi) kautta.

Yleisöllä ja viranomaisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta koko maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmisteluprosessin ajan suoraan valmistelijoille sekä neuvottelu- ja keskustelutilaisuuksien että lausuntomenettelyn avulla. Keskeisistä

laadinnan vaiheista tiedotetaan tarkemmin Keski-Pohjanmaan liiton verkkosivuilla (www.keski-pohjanmaa.fi.) ja uutiskirjeissä.

Vuoropuhelua ohjelman tavoitteista ja painopisteistä käydään eri ryhmien kokouksissa ja muissa tapaamisissa. Lisäksi on tiettyjen asiantuntijaryhmien kokouksia.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa käydään koko valmisteluprosessin ajan tiivistä vuoropuhelua viranomais- ja asiantuntijatasolla. Lisäksi tehdään aktiivisesti yhteistyötä naapurimaakuntien ja muiden alueiden kanssa.

Maakuntaohjelman laatimistyön käynnistämisestä, ohjelmaluonnoksen ja sen ympäristöselostuksen nähtäville asettamisesta sekä ohjelman hyväksymispäätöksestä kuulutetaan Keski-Pohjanmaan liiton päätösten ja käytännön mukaisesti ja SOVA-lain edellyttämällä tavalla. Kuulutukset julkaistaan Keskipohjanmaa, Österbottens Tidning ja Kalajokilaakso – lehdissä. Kuulutukseen liittyvät asiakirjat asetetaan nähtäville Keski-Pohjanmaan liiton virastossa sekä liiton verkkosivuilla (www.keski-pohjanmaa.fi).

Maakuntaohjelman osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) tiedotetaan maakuntaohjelman laatimistyön suunnitteluvaiheessa. Kuulutus julkaistaan maakuntaohjelman laatimistyön käynnistämisestä julkaistaan Keskipohjanmaa, Österbottens Tidning ja Kalajokilaakso – lehdissä. Kuulutukseen liittyvät asiakirjat asetetaan nähtäville Keski-Pohjanmaan liiton virastossa sekä liiton verkkosivuilla (www.keski-pohjanmaa.fi). OAS:sta voivat esittää mielipiteensä kaikki asiasta kiinnostuneet nähtävilläoloajan kuluessa.

Yleisölle järjestetään mahdollisuus tutustua maakuntaohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä. Maakuntaohjelmaluonnos ja ympäristöselostus pidetään nähtävillä 30 päivän ajan virastossa sekä verkkosivuilla. Arvioitu nähtävilläoloaika on kesällä 2025. Mielipide tai lausunto ohjelmasta on esitettävä kirjallisesti nähtävilläoloajan kuluessa. Tietoa jaetaan lisäksi sosiaalisen median kanavien kautta (LinkedIn, Facebook, Instagram).

Sidosryhmille tiedotetaan maakuntaohjelman etenemisestä ja annetaan mahdollisuus osallistua maakuntaohjelman laadintaan teemaryhmien lisäksi em. ryhmien kokousten yhteydessä.

Lausunto maakuntaohjelman luonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta pyydetään Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta sekä maakuntaohjelman laadinnan kannalta keskeisiltä viranomaistahoilta, -sidosryhmiltä ja yhteistyökumppanilta.

Maakuntahallitus käsittelee saadut lausunnot ja hyväksyy niiden pohjalta laaditun ehdotuksen maakuntaohjelmaksi. Lopullisesti maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto.

Tieto maakuntaohjelman hyväksymisestä toimitetaan tiedoksi niille tahoille, joita asiaa käsiteltäessä on kuultu tai joilta on saatu lausunto. Päätös ja maakuntaohjelma ympäristöselostuksineen ja palautetaulukkoineen toimitetaan tiedoksi myös Suomen Ympäristökeskukselle sekä ao. ministeriöille. Maakuntastrategian ja maakuntaohjelman valmistumisesta ja siihen liittyvistä päätöksistä tiedotetaan lehdistötiedottein, Keski-Pohjanmaan liiton uutiskirjeissä sekä verkkosivuilla www.keski-pohjanmaa.fi.

5.2. Vuorovaikutustavat

Maakuntastrategian ja -ohjelman sekä ympäristöselostuksen valmistelun ja vuorovaikutuksen keskeisimmät päävaiheet ovat SOVA-lain mukaisesti prosessissa seuraavat.

Aloitusvaihe

SOVA-lain 8§:n 2 mom. mukaan suunnitelman tai ohjelman valmistelu tulee järjestää siten, että yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja suunnitelman tai ohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavalle viranomaiselle mielipiteensä.

Maakuntastrategian ja -ohjelman valmistelu aloitetaan työsuunnitelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinnalla. Päätös ohjelman valmistelun käynnistämisestä sekä OAS:n nähtävillä asettamisesta käsitellään maakuntahallituksessa kesäkuussa 2024.

Viranomaisia kuullaan erillisissä neuvotteluissa sekä Keski-Pohjanmaan liiton ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen neuvotteluissa. Lisäksi järjestetään SOVA-asetuksen (347/2005) 5 §:n mukainen erillinen neuvottelu ELY-keskuksen kanssa. Tarpeen mukaan neuvotteluun kutsutaan myös muita alueella toimivia viranomaisia.

Luonnosvaihe

SOVA-lain 8§ 1 mom. mukaan suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen selvittää ja arvioi suunnitelman tai ohjelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja laatii ympäristöselostuksen. Ympäristöselostus laaditaan osana muuta valmistelua ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä.

Ohjelmatyö tehdään yhteistyössä mm. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa (ml. viranomaisneuvottelut). Lisäksi muita sidosryhmäneuvotteluja käydään tarpeen mukaan.

Vaikutusten arviointia tehdään samaan aikaan ohjelman valmistelun yhteydessä. Vaikutusten arviointia käsitellään muun muassa SOVA-työryhmän kokouksissa.

Kuulemisvaihe

SOVA-lain 9§ 1 mom mukaan suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on varattava yleisölle mahdollisuus tutustua suunnitelma- tai ohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan pitämällä suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus yleisesti nähtävillä.

Hyväksymisvaihe

SOVA-lain 11§:n mukaan kun suunnitelma tai ohjelma hyväksytään, suunnitelma tai ohjelma sekä sen hyväksymistä koskeva päätös on sen lisäksi, mitä muualla säädetään, annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa.

Maakuntastrategian ja -ohjelman luonnoksesta sekä ympäristöselostuksesta saadut palautteet käsitellään ja niihin laaditaan vastineet, joista käy ilmi, kuinka mielipiteet ja lausunnot on huomioitu valmistelussa ja kuinka ne ovat vaikuttaneet ohjelmaan ja ympäristöselostukseen. Ohjelman hyväksymistä koskevaan päätökseen taikka maakuntaohjelmaan kirjataan perusteltu kannanotto siitä, miten ympäristöselostus sekä saadut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon, ja miten ne ovat yhdessä ympäristönäkökulmien kanssa vaikuttaneet ohjelman sisältöön ja vaihtoehtojen valintaan.

Maakuntastrategian ja -ohjelman on tarkoitus valmistua marraskuussa 2025, jolloin ne

Seuranta

”Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että ympäristöarvioinnin piiriin kuuluvien suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamista ja siitä aiheutuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia seurataan siten, että voidaan ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.” SOVA-laki (200/2005), 12 §

Yhteystiedot

Keski-Pohjanmaan liitto:

Keski-Pohjanmaan liitto, Rantakatu 14, 67100 Kokkola,
sähköposti: kirjaamo(at)keski-pohjanmaa.fi,
verkkosivut: <http://www.keski-pohjanmaa.fi>

Jyrki Kaiponen
maakuntajohtaja

Leena Vilkuna
suunnittelujohtaja

Liite 1. Ympäristöselostuksen sisältökokonaisuudet

SOVA-asetus : Ympäristöselostuksen sisältö

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 8 §:ssä tarkoitetussa ympäristöselostuksessa on tarpeellisessa määrin esitettävä:

- 1) suunnitelman tai ohjelman pääasiallinen sisältö, päätavoitteet sekä suhde muihin asiaan liittyviin suunnitelmiin ja ohjelmiin;
- 2) ympäristön nykytila ja sen todennäköinen kehitys, jos suunnitelmaa tai ohjelmaa ei toteuteta;
- 3) ympäristön ominaispiirteet sellaisilla alueilla, joihin todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia;
- 4) suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristöongelmat, mukaan lukien varsinkin ongelmat, jotka koskevat alueita, joilla on erityistä merkitystä ympäristön- tai luonnonsuojelun kannalta, kuten Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet;
- 5) kansainvälisesti, Euroopan unionissa tai kansallisesti vahvistetut suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristönsuojelutavoitteet ja tapa, jolla mainitut tavoitteet ja ympäristönäkökohdat on otettu valmistelussa huomioon;
- 6) todennäköisesti merkittävät toissijaiset ja kertyvät vaikutukset, yhteisvaikutukset sekä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät tai tilapäiset sekä myönteiset että kielteiset vaikutukset muun muassa väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, luonnon monimuotoisuuteen, eliöstöön, kasvillisuuteen, maaperään, veteen, ilmaan, ilmastotekijöihin, yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan, aineelliseen omaisuuteen, kulttuuriperintöön mukaan lukien rakennusperintö ja muinaisjäännökset, luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä edellä mainittujen tekijöiden välisiin suhteisiin;
- 7) suunnitellut toimenpiteet, joilla aiotaan ehkäistä, vähentää tai poistaa mahdollisimman kattavasti suunnitelman tai ohjelman toteuttamisesta ympäristölle aiheutuvat merkittävät haitalliset vaikutukset;
- 8) selvitys siitä, miksi käsitellyt vaihtoehdot on valittu ja miten arviointi on suoritettu, mukaan lukien esimerkiksi teknisistä puutteista tai osaamisen puutteesta johtuvat vaikeudet;
- 9) kuvaus suunnitelluista toimenpiteistä, jotka koskevat viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 12 §:n mukaista seurantaa; sekä
- 10) yleistajuinen yhteenveto edellä mainituista tiedoista.